

سۇئال

كىتاپلار ھەققىدە ئىشىنىشنىڭ مەنىسى نېمە ؟

تەپسىلىي جاۋاب

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

كىتاپلار ھەققىدە ئىشىنىش تۆۋەندىكى تۆت ئىشنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ :

بىرىنچى : ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ ئاللاھنىڭ ھوزۇرىدىن چۈشكەنلىكى، ھەمدە ئاللاھنىڭ ئۇلار ئارقىلىق سۆز قىلغانلىقى ھەققىدە قەتئىي ئىشىنىش . بەزىلىرى پەرىشتە ئەلچىنىڭ ۋاستىسىز پەردە ئارقىسىدىن ئاڭلانغان ، ۋە بەزىلىرىنى پەرىشتە ئەلچى ئادەم ئەلچىگە يەتكۈزگەن ، ۋە بەزىلىرىنى ئاللاھ ئۆز قولى بىلەن يازغان . خۇددى ئاللاھ ئېيتقاندا : **اللە ھەر قانداق ظادەمضە**

صەققەت ۋە ھەيىع ظارقەلەق ياكە صەردە ظارقەسەدەنلا ياكە بەر ئەلچىنى ظەۋەتەتەن ظاز ظەزەن بەلەن ظذەنظە ظالغەن ۋە ھەيەنە قەلەش ظارقەلەقلا ساز قەلغان . اللە ھەققەتەن (مەخلەقلارنى سەسەتەلەردەن) ظىستەندەن ، دانادۇر . [شۇرا]

كىشىنىش) : 51] ، ھەمدە ئاللاھ مۇساغا سۆز قىلدى . [نىسا (ئاياللار) : 164]

ئاللاھ تەۋرات ھەققىدە مۇنداق دېگەن : **بەزى ظذەنظە ظىھىن (تەۋرات) تاختەلەرغا ۋەز - نەسەھەت ، (دەنەي) ظەھكاملارنى**

ھەممەسەنە تەسەسەلەي يازدۇق . [ئەبۇراف (ئىگىزلىك) : 145]

ئىككىنچى : ئاللاھ ئىسمى بىلەن تىلغا ئالغان كىتاپلارنى ئىسمى بويىچە ئىشىنىشىمىز لازىم . ئاللاھ قۇرئاندا ئاتىغان كىتاپلار بولسا : قۇرئان ، تەۋرات ، ئىنجىل ، زەبۇر ھەمدە ئىبراھىم ۋە مۇسا سەھىپىلىرى .

ئاللاھ ئومۇمىي ئاتالغۇ بويىچە تىلغا ئالغانلىرىنى ، ئومۇمىي ئاتالغۇ بويىچە ئىشىنىشىمىز لازىم . شۇڭا بىز ئۇلار ھەققىدە ئاللاھ ئەلچىسىگە دېيىشكە بۇيرىغاننى دەيمىز : **ھەمدە ئېيتقىنىكى ، ئاللاھ چۈشۈرگەن كىتاپلار ھەققىدە ئىشەندىم . [شۇرا]**

كىشىنىش : 15]

ئۈچۈنچى : ئۇ كىتاپلارنىڭ توغرا خەۋەرلىرىگە ، مەسىلەن : قۇرئان خەۋەرلىرى ، ۋە بۇرۇنقى كىتاپلاردىكى بۇرمىلانمىغان ياكى ئۆزگەرتىلمىگەن خەۋەرلەرگە ئىشىنىش .

تۆتىنچى : ئاللاھنىڭ قۇرئاننى بۇ كىتاپلارغا گۇۋاھچى سۈپىتىدە ھەمدە ئۇلارنى تەستىقلىغان ھالدا چۈشۈرگەنلىكى ھەققىدە ئىشىنىش .

ئاللاھ مۇنداق دېگەن :

بەزى سائا ظازەدەن ظەلضەركە (ساماۋە) كەتابلارنى ظئەراص قەلغەن ۋە ظذالارغا شاھەت بولغەن ھەق كەتابنە (يەنە)

قذرطانغ(نازعل قعلدزق .

[مائىدە(داستىخان) : 48]

تەپسىرشۇناسلار دەيدۇكى ، شاھىت بولغۇچى(مۇھەيمىنەن) : ئۆزىدىن ئىلگىرىكى كىتاپلارغا گۇۋاھچى دىگەنلىك . ئىتراپ قىلغۇچى(مۇسەددىقەن لەھا) : ئۇلاردىكى توغرا بايانلارنى ئىتراپ قىلىدۇ . ئۇلاردا سادىر بولغان ھەر قانداق ئۆزگەرتىلىش ، بۇرمىلىنىش ۋە ئالماشتۇرلۇشنى ئىنكار قىلىدۇ ، ھەمدە ئۇلارنىڭ قانۇن –ئەھكاملىرىنى بىكار قىلىدۇ ، يەنى ئەمدى يۈرگۈزۈلمەيدۇ ھەمدە يىڭى قانۇن – ئەھكاملار جاكارلاندى دىگەنلىك . شۇڭلاشقا ئىلگىرىكى كىتاپلار ئىسلىغۇچى ھەمدە كەينىگە داچىپ كەتمىگەن ھەر قانداق كىشى ئۇنىڭغا ئىگىلىدۇ . ئاللاھ ئېيتقاندەك :

« قذرطانغىن ظعلضعرع بعز كعتاب)يەنع ظعنعجعل،تەئۇرات(نازعل قعلغانلار)يەنع ناسارا ۋە يەھدىعيلارنعت

مأمعنلعرع)قذرطانغا ظعشعنععدز52.ظذلارغا قذرطان تعلقاۋەت قعلنغان حاغدا،ظذلار: بعز قذرطانغا

ظعشەندزق.شبهعسعزكع،ظذ صەرۋەر دعضار عمعز تەر عصعدن نازعل بولغان ھەققەتتذر.بعز ھەققەتتەن بذنعئدعن بذرذن

مذسذلمان ظعدزق دەيدز .»

[قەسەس(ھىكايىلەر) : 52-53]

بارلىق ئۇممەت قۇرئانغا ئىچكى ۋە تاشقى جەھەتتىن ئەگىشىشى ، ئۇنى چىڭ تۇتۇشى ھەمدە ئۇنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىشى ۋاجىپ . ئاللاھ مۇنداق دىگەن :

بذ بعز نازعل قعلغان (قذرطان)مذبارەك كعتابتذر، ظذنعئغا ظلضعشعئلار،(ظذنعئغا مذخالعصەتھعلعك قعلعشعئعن)

ساقلنعتلار .

[ئەنئام (چاھارپايىلار) : 155]

كىتاپنى چىڭ تۇتۇش ۋە ئۇنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىشنىڭ مەنىسى : ئۇنىڭدىكى ھالالى ھالال دەپ قاراش ، ھارامنى ھارام دەپ بىلىش ، ئۇنىڭ بۇيرۇقلىرىغا بويسۇنۇش ، توسۇقلىرىدىن ساقلىنىش ، ۋەز – نەسبەتلەرگە دىققىتىنى بېرىش ، ئۇنىڭ ھىكايىلىرىدىن ئىبرەت ئېلىش ، ئۇنىڭ مەنىسى ئوچۇق ئايەتلىرىنى چۈشۈنۈش ، مەنىسى ئىنىق بولمىغان ئايەتلىرىنى ئاللاھقا قويۇش ، ئۇنىڭ چەكلىمىلىرىدە توختاش ، ئۇنى يادلاش ، تىلاۋەت قىلىش ، ئۇنىڭ ئايەتلىرىنىڭ مەنىسىنى مۇلاھىزە قىلىش ، كېچە – كۈندۈز نامازلاردا ئۇنى ئوقۇش ، ئۇنىڭ بارلىق مەنىلىرىگە سەمىمى بولۇش ، شۇنداقلا ئۇنى چۈشەنگەن ھالدا باشقىلارنى ئۇنىڭغا چاقىرىش .

بۇ ئىشىنىش بەندىگە كاتتا مۇئەللىھنى ھاسىل قىلىدۇ . مۇھىملىرى :

1- ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە كۆڭۈل بۆلىدىغانلىقىنى چۈشىنىش . چۈنكى ئۇ ھەر بىر خەلقكە ئۇلارنىڭ توغرىغا يىتەكلىنىشى ئۈچۈن كىتاپ چۈشۈردى .

2- ئاللاھنىڭ قانۇن – شەرىئەت تۈزۈشتە دانالىقىنى بىلىش . چۈنكى ئۇ ھەر بىر خەلقكە تۈزۈپ بەرگەن قانۇن ئۇلارنىڭ

ئەھۋالىغا ماس كىلىدۇ . ئاللاھ دىگەندەك : **سىلەرنىڭ ھەر بىرىڭلارغا بىر قانۇن ۋە ئوچۇق يول بەلگىلىدۇق .**

3- بۇ كاتتا نىيەت ئۈچۈن ئاللاھقا تەشەككۈر ئېيتىش مەجبۇرىيىتىنى ئادا قىلىش .

4- قۇرئاننى ئوقۇش ، ئۇنى مۇلاھىزە قىلىش ، مەنىسىنى چۈشىنىش ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلىش بىلەن قۇرئانغا كۆڭۈل بىرىشنىڭ ئەھمىيىتى .

ھەمدە ئاللاھ ياخشى بىلىدۇ .

[ئەئىلام سۇننەتۇل مەنشۇرە 90-93 ، پېشىۋا ئىبنۇ ئۇسەيمىننىڭ ئۈچ ئاساسنىڭ شەرھى 91،92 ب گە قاراڭ .]